

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra Rigsdalers-Sedlens Hændelser

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 140. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167181501552/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

fig; og turde jeg have en dristig Taale, saa vilde jeg endog vove at paahaa, at Haabet, denne Himmelens bedste Datter, ofte, af alt for ofte! forlader den fornuftige Skabning, naar det betvivles aldrig viger fra de usannsynlige, men stedse forløber deres Smærter. Saa meget tør jeg i det mindste sige, at Taalmodigheden altid viler sig i en herligere Glans hos den ufornuftige end den fornuftige lidende: hene lide med Taalmodighed, disse blive alt for ofte utaalmodige og stræbe at stille sig selv ved et byrdeindt Liv. Naar endog Raieri og Olesenfab nedhæfter den fornuftige Skabning langt under Vædterne, og disse igjen saa dybt, som tænkes kan, saa ere dog de ufornuftige Dyr's Forfatning taalstærkere. Aldrig driver Dyrenes Raieri dem saa vidt, at de myrde eller prøve paa at myrde sig selv; og snart stilles de da ved et Liv, der er smerteligt for dem selv og farligt for andre, naar derimod Menneskene, de utyflkelige Mennesker, uslykkeligst bevares i lang Tid, undertiden i en liden Evighed eller halve Sæler igjennem, før at nyde et Liv, hvis gyldelige Forfatning grænser saa nær til Helvedes Pinsler, at Forraisten maaske tænke og betænke sig, før end den er i Stand til at adfænde en Tilstand, der er mere forfærdelig for den, der ikke er vant til at onse sine Medmenneskers Lidelser med en kold Ligegyldighed *).

„Vesere! jeg har fremsat nogle løse og uordentlige Lander, ikke som om jeg holdt dem for aldeles uforsvarede; ikke fordi jeg

*). Skulde nogen holde for, at denne Bestrikkelse er overdreven, da vil jeg udbede mig, at de en Gang i deres ledige Læser vilde ande St. Pantel's Hospital for Veisgæstene, og tænke at de maaske ved det første Syn, der møder dem, og ikke have hjærte til at gaa videre, saa ere de hals omvendte. Keiseren kan indviæres, naar de læser den Bestrikkelse, som Rysdenhaorns Skilderi giver over de ralsende i Briskhuet. Udg. Num

St. Pantel's Hospital, navnlig bestemt for Hindøinge, oprindelig „Vestshuet“, var den Gang i den nuværende „Ladegaard“ først fra 1808 at begynder Hærens til Biskrup. Den omtalte Bestrikkelse findes i Dens Hærsog af Niels Ditlev Negeles 1797—98 udgivne Naarredsjætte

med Magt vilde tvinge enten dig eller nogen anden til at antage min Mening; men fordi jeg — jeg holder dem for rigtige og tror, at de ikke vænne mig. Ja, skulde det vel være for dristigt, om jeg endoghaa vovede at smigre mig med den Taale, at ikke saa addeles saa Mennesker ere af samme Mening som jeg i denne Materie? Har jeg fejlet, saa tuldfald mine Grunde med stærkere Argumenter, og strax skal jeg forlade min Bildfarelse; overbevis mig, og jeg skal antage din Mening. Men Grunde, Overbevisning skal der til, ja, stærke Grunde, stærk Overbevisning, før end jeg kan bringes til at stille mig ved en Yndlings-Ide.

„Og I saa smilende Sjæle! — det er for det meste det smukke Kjøer, som jeg her taler til — I! hvis ædle Hjærter lide saa meget ved de ufornuftige Dyr's Lidelser; I! som deltagende saa højlig i deres Skæbne! dommer mig ikke for overflende! tror ikke, at jeg ved denne min Afhandling har villet berøve nogen lidende Skabning en eneste af de Taare, som I fælde ved deres Smærter, et eneste af de Medlidensheds Sulte, som I og ethvert tænkt og følt Menneske har skænket dem. Nej! havde dette været min Hensigt, da havde I afsty mig! kunde deene blive Virkningen af mit Arbejde, da vilde jeg forbande det utyflkelige Øjeblik, der indgav mig Tanken om at opsætte mine Meninger i denne Sag. Tvært imod! jeg vil ikke berøve eder denne ædle Følsomhed, der hæder eders Kjon saa vel; jeg vil kun vise eder, hvorledes I bør anvende den. Løder eders Medlidenshed med Kreaturere ikke blive den herfænde hos eder; den er i Stand til at afbryde alle andre, endog værdigere Følelser; den kan blive, som den store Menneskestjender Boye siger i hans Essay on Man:

— — — one Master-Passion in the breast,
Like Aaron's Serpent, swallows up the rest.

Naar I se et lidende Dyr, saa ynkes over det, hjælper det,

one Master-Passion in the breast o. i. v., er mægtig Følelsesfab i Menneskets Brisk og følger ligesom Aarons Slange de andre.